

Pracovní neschopnost – nemoc a karanténa - nemocenské

Pracovní neschopnost je stav člověka, který je ze zdravotních důvodů dočasně uznán neschopným k výkonu svého dosavadního zaměstnání. Během doby, kdy je zaměstnanec v pracovní neschopnosti, má zvláštní práva. Na druhou stranu v této době nesmí vykonávat činnost, za kterou by měl příjem.

Stav dočasné pracovní neschopnosti zaměstnance, nebo jemu nařízené karantény je spojen s poskytnutím náhrady mzdy v případě, že zaměstnanec splňuje podmínky nároku na nemocenské podle předpisů o nemocenském pojištění.

Náhradu poskytuje:

- První tři pracovní dny, nejvýše však 24 neodpracovaných hodin, jsou do 1. července 2019 bez náhrady. Od tohoto data je i za tyto dny poskytnuta finanční náhrada od zaměstnavatele,
- od 4. do 14. dne pracovní neschopnosti zaměstnavatel,
- od 15. do 380. dne stát.

Podle novely zákoníku práce, která byla schválena 31. října 2018 a která mění vyplácení nemocenské, bude zaměstnavatel od 1. července 2019 hradit ušlou mzdu zaměstnanci v pracovní neschopnosti také za první tři dny nemoc

Nemocenské

Nemocenské náleží pojištěncům od 15. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény, za kalendářní dny.

Cílem dávek nemocenského pojištění je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany v okamžiku, kdy kvůli nemoci či mateřství ztratí krátkodobě výdělek.

Z hlediska nemocenského pojištění **se nerozlišuje, zda zaměstnanec je občanem České republiky nebo jiného státu**. Nemocenského pojištění mohou být účastny jen osoby, které pracují v České republice pro zaměstnavatele se sídlem na území České republiky. Zaměstnanci, kteří jsou činní pro zaměstnavatele, kteří nemají na území ČR sídlo, jsou v ČR pojištěni, pokud má zaměstnavatel sídlo na území státu EU nebo na území státu, s nímž ČR uzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení.

a. Při vzniku dočasné pracovní neschopnosti (dále též pracovní neschopnosti) vystaví lékař pojištěnci tiskopis „**Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti**“, který má 5 propisovacích dílů. Pojištěnci předá 3 díly, a to:

II. díl – **Průkaz práce neschopného pojištěnce** a hlášení OSSZ o ukončení dočasné pracovní neschopnosti (se žlutým pruhem), který slouží jako průkaz práce neschopného pojištěnce. Tento díl bude mít pojištěnec po celou dobu trvání pracovní neschopnosti u sebe a při ukončení dočasné pracovní neschopnosti jej odevzdá ošetřujícímu lékaři.

III. díl – **Hlášení zaměstnavateli o vzniku dočasné pracovní neschopnosti** (s modrým pruhem). Tento díl předá práceneschopný zaměstnanec svému zaměstnavateli jako **doklad k uplatnění nároku na náhradu mzdy v prvních 14 kalendářních dnech trvání pracovní neschopnosti a k omluvení nepřítomnosti v práci**.

IV. díl – **Žádost o nemocenské** (s růžovým pruhem). Tímto dílem uplatňuje pojištěnec nárok na nemocenské, pokud je dočasná pracovní neschopnost delší než 14 kalendářních dnů.

Zaměstnanec tento díl po doplnění údajů na druhé straně tiskopisu v části „Prohlášení“ (tj. doplnění čísla účtu a kódu banky, na který chce dávku poukázat nebo adresy, chce-li dávku vyplatit prostřednictvím pošty) předá svému zaměstnavateli nejpozději s tiskopisem „Potvrzením o trvání dočasné pracovní neschopnosti“, který ošetřující lékař vystavil k 14. dni trvání této pracovní neschopnosti. Zahraniční zaměstnanec předá tento díl po doplnění údajů přímo příslušné okresní správě sociálního zabezpečení (dále jen OSSZ). Zahraniční zaměstnanec musí v „Prohlášení“ uvést také, kdy naposledy před vznikem pracovní neschopnosti vykonával výdělečnou činnost (zaměstnání).

Vznikla-li pracovní neschopnost následkem úrazu, je třeba, aby pojištěnec také doložil, že pracovní neschopnost nevznikla z důvodů uvedených v § 31 zákona o nemocenském pojištění (např. jako bezprostřední následek opilosti), tj. v případech, kdy nemocenské náleží jen v poloviční výši. V takovém případě vyplní tiskopis „Záznam o úrazu“, který je k dispozici na webových stránkách ČSSZ, popř. písemně prohlásí, jakým způsobem k úrazu došlo.

Nemůže-li pojištěnec vzhledem ke svému zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů (např. proto, že je v bezvědomí) uplatnit nárok na výplatu dávky nebo ji přijímat, může OSSZ ustanovit jinou fyzickou osobu jako zvláštního příjemce dávky.

Pro výplatu náhrady mzdy a nemocenského je pojištěnec povinen prokázat, vedle vzniku pracovní neschopnosti, též její trvání k určitému dni. Bez prokázání trvání pracovní neschopnosti nelze náhradu mzdy ani nemocenské vyplatit. Trvání pracovní neschopnosti se prokazuje V. dílem – „Rozhodnutí o ukončení dočasné pracovní neschopnosti – hlášení zaměstnavateli“ nebo v případě, že pracovní neschopnost trvá delší dobu tiskopisem „Potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény“. Blíže se k jednotlivým tiskopisům uvádí:

V. díl – **Rozhodnutí o ukončení dočasné pracovní neschopnosti** – hlášení zaměstnavateli (s růžovým pruhem). Tento díl obdrží pojištěnec od ošetřujícího lékaře při ukončení pracovní neschopnosti. Pojištěnec je povinen vyplnit údaje a podepsat prohlášení na druhé straně tiskopisu. Zaměstnanec předává tento díl vždy svému zaměstnavateli. OSVČ a zahraniční zaměstnanec jej předává příslušné OSSZ jen v případě, že pracovní neschopnost je delší než 14 kalendářních dnů.

Potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény. Tiskopis vydá pojištěnci ošetřující lékař. Jestliže je pracovní neschopnost delší než 14 kalendářních dnů, je ošetřující lékař povinen pro účely výplaty náhrady mzdy vystavit pojištěnci tento tiskopis vždy ke 14. dni trvání pracovní neschopnosti. Na požádání pojištěnce může pro účely výplaty náhrady mzdy vystavit ošetřující lékař tento tiskopis i před uplynutím 14 kalendářních dnů od vzniku pracovní neschopnosti, např. k poslednímu dni kalendářního měsíce a poté vystaví další tiskopis ke 14. kalendářnímu dni trvání pracovní neschopnosti. Pro účely výplaty nemocenského je ošetřující lékař povinen potvrdit trvání pracovní neschopnosti nejméně jedenkrát měsíčně, a to zpravidla ke dni kontroly zdravotního stavu, popř. na požádání pojištěnce i k jinému datu. Trvání pracovní neschopnosti však lze potvrdit jen ke dni vydání tiskopisu nebo nejvýše tři kalendářní dny dopředu. Tiskopis zaměstnanec předává svému zaměstnavateli, OSVČ a zahraniční zaměstnanec přímo příslušné OSSZ.

Obdobně se postupuje při uplatnění nároku na nemocenské z důvodu karantény. Nárok se uplatňuje tiskopisem „Potvrzení o nařízení karantény“, který má 5 propisovacích dílů. Tiskopis vystavuje orgán ochrany veřejného zdraví nebo ošetřující lékař. Zaměstnanci předává při nařízení karantény I. a III. díl tohoto tiskopisu. Po ukončení karantény IV. díl tiskopisu. Je-li karanténa dlouhodobá, prokazuje trvání karantény tiskopisem „Potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény“, který mu vydá orgán ochrany veřejného zdraví nebo ošetřující lékař. OSVČ předá OSSZ III. a IV. díl Potvrzení o nařízení karantény, jen v případě, že karanténa je delší než 14 kalendářních dnů.

Podpůrčí doba pro poskytování nemocenského trvá **nejdéle 380 kalendářních dnů** ode dne vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízení karantény (včetně případných zápočtů předchozích pracovních neschopností), pokud není zákonem č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění stanoveno jinak.

Poživateli starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně se nemocenské vyplácí od 15. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo od 15. kalendářního dne

nařízené karantény po dobu nejvýše 70 kalendářních dnů, nejdéle však do dne, jímž končí pojištěná činnost.

Výše nemocenského za kalendářní den činí do 30. dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény 60 % redukováného denního vyměřovacího základu, od 31. dne do 60. dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény 66 % redukováného denního vyměřovacího základu a od 61. dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény 72 % redukováného denního vyměřovacího základu.

Nemocenské náleží rovněž osobě po skončení pojištění, pokud ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti došlo po skončení pojištěného zaměstnání **v tzv. ochranné lhůtě**. Ochranná lhůta činí 7 kalendářních dnů ode dne zániku nemocenského pojištění, pokud pojištění trvalo aspoň po tuto dobu. Pokud však pojištění trvalo kratší dobu, činí ochranná lhůta jen tolik kalendářních dnů, kolik dnů pojištění trvalo.

Ochranná lhůta neplyne z pojištěné činnosti poživatele starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně či z dalšího zaměstnání sjednaného jen na dobu dovolené na zotavenou v jiném zaměstnání. Dále ochranná lhůta neplyne ze zaměstnání malého rozsahu, ze zaměstnání, které sjednal pojištěnec, který je žákem nebo studentem, pokud doba zaměstnání spadá výlučně do období školních prázdnin nebo prázdnin a v případě, že pojištění odsouzeného skončí v době jeho útěku z místa výkonu trestu odnětí svobody a ze zaměstnání zaměstnance činného na základě dohody o provedení práce.

Jestliže si pojištěnec přivodil dočasnou pracovní neschopnost zaviněnou účastí ve rvačce nebo jako bezprostřední následek své opilosti nebo zneužití omamných prostředků nebo psychotropních látek nebo při spáchání úmyslného trestného činu nebo úmyslně zaviněného přestupku, **náleží mu nemocenské za kalendářní den v poloviční výši**, bez ohledu na to, zda má rodinné příslušníky.

Nárok na nemocenské nemá pojištěnec, který si dočasnou pracovní neschopnost přivodil úmyslně. Pojištěnec nemá nárok na nemocenské ani v případě, kdy vznikla dočasná pracovní neschopnost nebo byla nařízena karanténa v době útěku z místa vazby nebo z místa výkonu trestu odnětí svobody.

Více informací naleznete na webu české správy sociálního zabezpečení:

<https://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/>

<https://www.cssz.cz/cz/nemocenske-pojisteni/davky/nemocenske.htm>